

การฝึกอบรมเกษตรกร

ระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

ณ ห้องประชุมส่วนอำเภอแม่จัน

โดย สนง.ปศุสัตว์อำเภอแม่จัน, สนง.ปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย

นาย นิธิศ จิตนิยม และ สนง.ปศุสัตว์เขต.5

ทำไมต้องแปลงใหญ่

- การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการให้บริการเกษตรกรของภาครัฐ ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดงบประมาณ
- สามารถทำงานในเชิงบูรณาการทำได้มีประสิทธิภาพ
- เกษตรกรมีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตและการจำหน่ายผลผลิต
- เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพได้ในต้นทุนที่ต่ำลง
- สามารถวัดผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน
- ทำให้เกิดผลกระทบ (**impact**)

หลักการดำเนินงาน

การส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

๑. เลือกพื้นที่ที่เหมาะสม รวบรวมแปลงเล็กให้เป็นแปลงใหญ่ มีการรวมของเกษตรกร
๒. มีผู้จัดการแปลง (**Field Manager**) ที่มีความสามารถ
๓. มีการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ
๔. มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ลดต้นทุนเพิ่มคุณภาพ
๕. มีการกำหนดมาตรฐานการผลิต (**GAP/GI/Organic**)
๖. มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่เหมาะสม
๗. มีกิจกรรมเสริมเพิ่มรายได้และเชื่อมโยงการตลาด
๘. ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน

หลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่

- ขนาดความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับชนิดสินค้า ขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ และปริมาณความต้องการของตลาด
- มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม คมนาคมสะดวกพอสมควร
- มีความเหมาะสม ทางกายภาพ ดิน/น้ำ/ภูมิอากาศ
- ลักษณะการถือครองต้องไม่อยู่ในพื้นที่ผิดกฎหมาย
- ความสามารถและประสบการณ์ของเกษตรกร
- ความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร
- ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ภูมิภาค
- ภูมิภาค

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่

- ส.ป.ก -เขต ส.ป.ก
- กสส. -นิคมสหกรณ์
- ชป. -เขต ชป./จัดรูปที่ดิน
- กสก. -เขตทั่วไปอื่นๆ
- ก.ป.ส

หน้าที่ผู้จัดการแปลง (Field Manager)

- วางแผนการตลาดร่วมกับเกษตรกร/สหกรณ์/ผู้ประกอบการ (ชนิด/ปริมาณ/คุณภาพ สีนค้ำ) ตลาดเป็นต้นนำ
- วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- วางแผนการจัดหาปัจจัยการผลิต (ปริมาณ/คุณภาพ/ราคา)
- วางแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี (ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
- วางแผนการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการแปลงได้ในอนาคต (เจ้าหน้าที่ของรัฐคงมาสามารถเป็นผู้จัดการแปลงได้ตลอดไป)
- ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่วางไว้
- กำกับดูแลติดตามการดำเนินงานของเกษตรกรในแปลง เพื่อให้มีการปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้

คุณสมบัติของผู้จัดการแปลง

- เก่งการบริหารจัดการ
- เก่งการประสานงาน
- มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสินค้าและพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย
- มีความอาวุโสในหน้าที่การงานพอสมควร (ระดับชำนาญการขึ้นไป)

กลไกการขับเคลื่อน

- ระดับกระทรวง (ผู้บริหารที่ได้รับมอบหมาย)
- ระดับกรม (ผู้บริหารกรมที่ได้รับมอบหมาย)
- ระดับจังหวัด (คณะกรรมการ/ผู้รับผิดชอบของกรม)
- ระดับอำเภอ (คณะกรรมการ)
- ระดับแปลง (ผู้จัดการแปลง)

แนวทางในการวิเคราะห์ห่วงโซ่ใยอุปทานของสินค้าเกษตร (Supply Chain Analysis Form)

1

การจัดการ

ปัจจัยการผลิต

-ราคา

-คุณภาพ

-เงินทุน

-แรงงาน

2

การผลิต

ในไร่นา

-พันธุ์

-เทคโนโลยี

-น้ำ

-โรคแมลง

3

การคิดเดียว

-คุณภาพ

-การสูญเสีย

-ระยะเวลา

4

การขนส่ง

-ความพอเพียง

-ความรวดเร็ว

-อัตราค่าจ้าง

5

การตลาด

-จำนวนผู้ซื้อ

-สถานที่

-ราคา

แนวทางในการวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตร (Supply Chain Analysis Business)

1	2	3	4	5
การจัดหา	การขนส่ง	การแปรรูป	การขนส่ง	การตลาดในประเทศ
วัตถุดิบ	วัตถุดิบเข้าโรงงาน		ผลิตภัณฑ์	และต่างประเทศ
-ปริมาณ	-ความเร็ว	-เทคโนโลยี	-ความเร็ว	-จำนวนลูกค้า
-คุณภาพ	-ความพอเพียง	-มาตรฐาน	-ความพอเพียง	-จำนวนคู่แข่งชั้น
-ราคา	-ราคา	-กำลังผลิต	-ราคา	-ราคา

ผู้จัดการต้องวิเคราะห์ในแต่ละขั้นตอนว่ามีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างจะต้องพัฒนาแก้ไขอย่างไร

ช่องทางการจำหน่ายสินค้า

- เกษตรพันธะสัญญา (**Contract Farming**)
 - กำหนดราคารับซื้อล่วงหน้า(**Fixed price**)
 - ราคาตลาดแต่มีการกำหนดราคาขั้นต่ำ(**Floorprice**)
 - กำหนดสูตรคำนวณราคา (**fixed formula**)ในช่วงผลผลิต ออกสู่ตลาด
- เช่น
 - ต้นทุนการผลิต +10%
 - ราคาส่งออก (**fob**) -20%
- ร่วมมือกับภาคเอกชนผู้ประกอบการ (**Public Private Partnership : PPP**)
- ตลาดเกษตรกร/ตลาดท้องถิ่น/สหกรณ์การเกษตร
- ตลาดสมาชิกในชุมชน/เครือข่าย
- ระบบการค้าที่เป็นธรรม (**Fair Trade**) หรือคีนกำไรให้ราคาเพิ่มภายหลัง
- ส่งออก

Principle Private Partnership(ppp) Principle

- Sharing responsibility ร่วมรับผิดชอบ
- Sharing resources ร่วมลงทุน
- Sharing technologies แบ่งปันเทคโนโลยี
- Sharing risks แบ่งปันความเสี่ยง
- Sharing benefits แบ่งปันผลกำไร

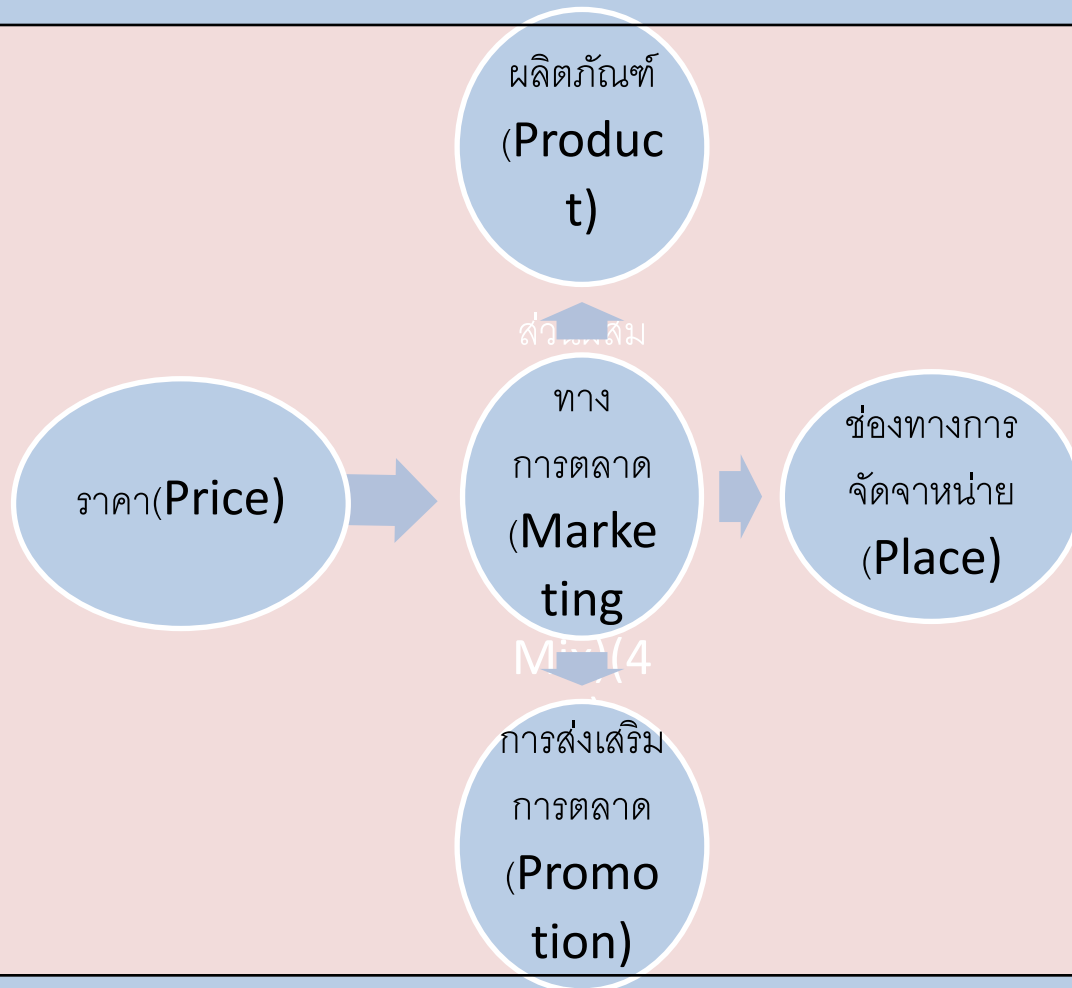
กระแสการบริโภคของโลก

- บริโภคสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่น (**Local Consumption**)
- ห่วงใยในสุขภาพ (**Health Concern/Food Safety**)
- ห่วงใยสิ่งแวดล้อม (**Environment Concern**)
- สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้

**(Know your farmer, know your food :
Traceability)**

Marketing Mix

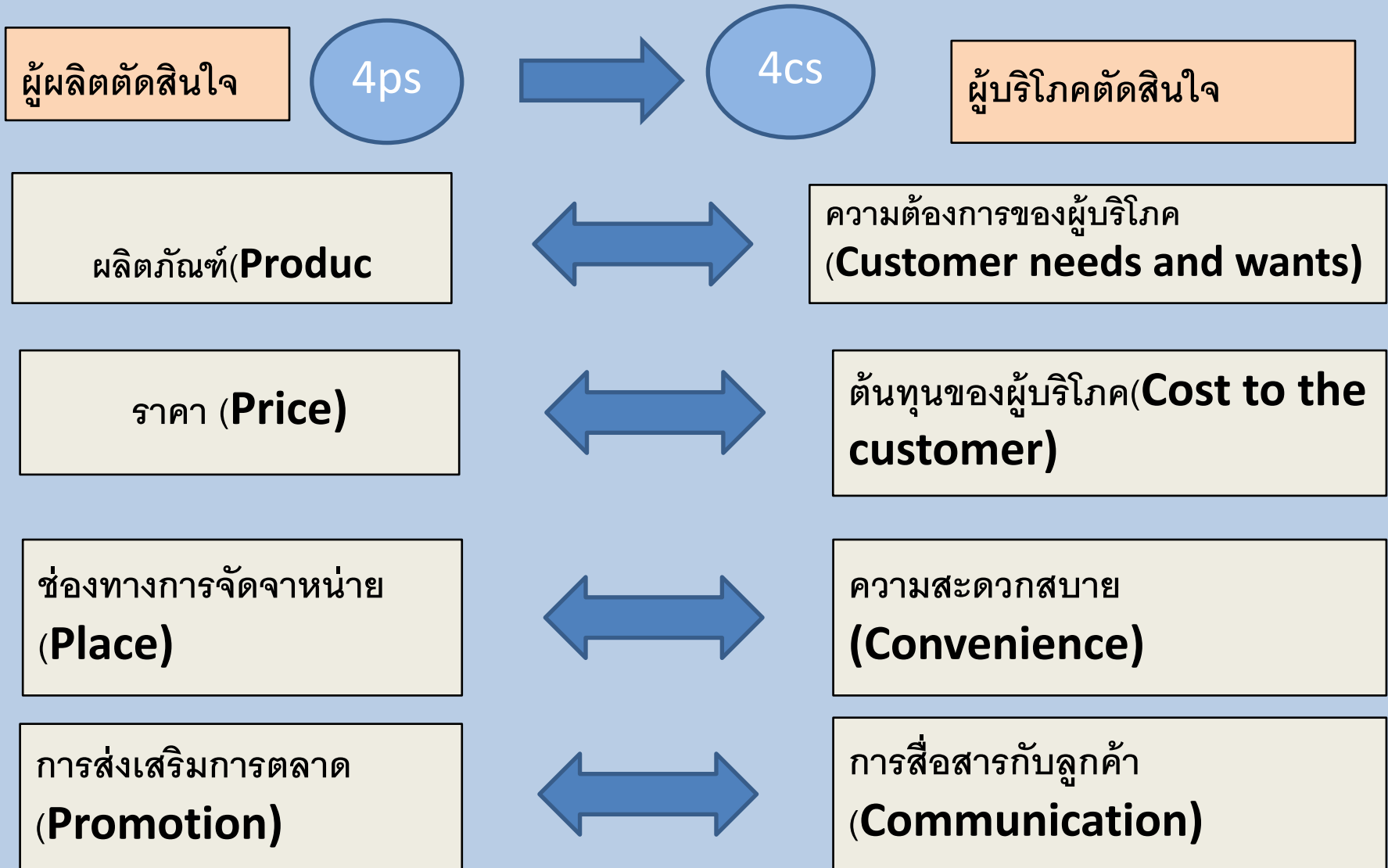
(ส่วนผสมทางการตลาด)

ประเด็นที่ผู้ผลิตต้องพิจารณาในการผลิตผลิตภัณฑ์ ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

- รูปร่างลักษณะ (Feature)
- รูปร่างลักษณะ (Feature)
- คุณภาพ(Quality)
- รูปแบบ(Style)
- บรรจุภัณฑ์ (Packaging)
- ตราหรือยี่ห้อ (Brand)
- การใช้ประโยชน์ (Utilization)

ส่วนผสมการตลาดในมุมมองของผู้ผลิตกับผู้บริโภค

กลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่

ผู้จัดการพื้นที่

- ? รวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่
- ? ชี้แจงทำความเข้าใจ
- ? กำหนดเป้าหมาย และแผนการดำเนินงาน
- ? สนับสนุนให้มีการผลิตตามแผน รวมทั้งการจัดการด้านการตลาด

คณะกรรมการระดับพื้นที่
(ศบกต. กม. อกม.)

- ? รับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
- ? ร่วมตรวจสอบพื้นที่ คุณสมบัติเกษตรกร และรับรองข้อมูล
- ? สนับสนุนการขับเคลื่อนงานในชุมชน
- ? สนับสนุนการจัดทำแผนการผลิต ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของสมาชิก

กรรมการระดับอำเภอ

- ? รวบรวม จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- ? ตรวจสอบรับรองข้อมูลของเกษตรกรและแผนการผลิต
- ? ติดตาม สนับสนุนการดำเนินงาน

กรรมการระดับจังหวัด

- ? ให้ความเห็นชอบพื้นที่เป้าหมาย
- ? คัดเลือกผู้จัดการพื้นที่
- ? กำหนดแนวทางการดำเนินงานของจังหวัด
- ? อนุมัติแผนและการสนับสนุนแก่เกษตรกร
- ? กำกับดูแล ติดตามประเมินผล

กลไกการขับเคลื่อนในพื้นที่

- กรรมการระดับจังหวัด
- คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ภายใต้คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วย
 - ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน
 - เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นเลขานุการ
- กรรมการ
 - หัวหน้าส่วนราชการกระทรวงเกษตรฯ ในจังหวัด
 - พาณิชย์จังหวัด/อุตสาหกรรมจังหวัด
 - ผู้อำนวยการสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด
 - ท้องถิ่นจังหวัด
 - ประธานสภาเกษตรกรระดับจังหวัด
 - ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนในจังหวัด
 - ผู้ทรงคุณวุฒิ

- กรรมการระดับอำเภอ
- ประกอบด้วย
 - นายอำเภอ เป็นประธาน
 - เกษตรอำเภอ เป็นเลขานุการ
- กรรมการ
 - หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ
 - ผู้แทน ธ.ก.ส.
 - ผู้แทนเกษตรกรระดับอำเภอ
 - ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ
- ขหมายเหตุ เป็นคณะทำงานที่แต่งตั้งโดย อนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด

กระบวนการดำเนินงาน

ส่วนกลาง

กำหนดกรอบการ
พัฒนาตาม **Zoning**

จังหวัด อำเภอ

ยืนยันพื้นที่เป้าหมายและ
คัดเลือกผู้จัดการพื้นที่

ชี้แจงและรับสมัคร
ชาวนาเข้าร่วมโครงการ

ตรวจสอบพื้นที่
คุณสมบัติเกษตรกร

ชุมชน

จัดการพื้นที่สนับสนุนเกษตรกรรวมกลุ่มเพื่อ
ดำเนินการ

วิเคราะห์สถานการณ์/ประเมินความรู้

วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของกลุ่ม/ชุมชน

เรียนรู้โดย อบรม/ศึกษาดูงาน/ จัดเวที
เรียนรู้ ฯลฯ

ดำเนินการตามแผนโดยบริหารจัดการร่วม
ในเรื่องเทคโนโลยีที่ใช้ ปัจจัยการผลิต
วัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักรกลการเกษตร

เชื่อมโยงตลาดกับสหกรณ์การเกษตร

ติดตาม ประเมินผล

สรุปเป้าประสงค์การพัฒนาสินค้าเกษตร

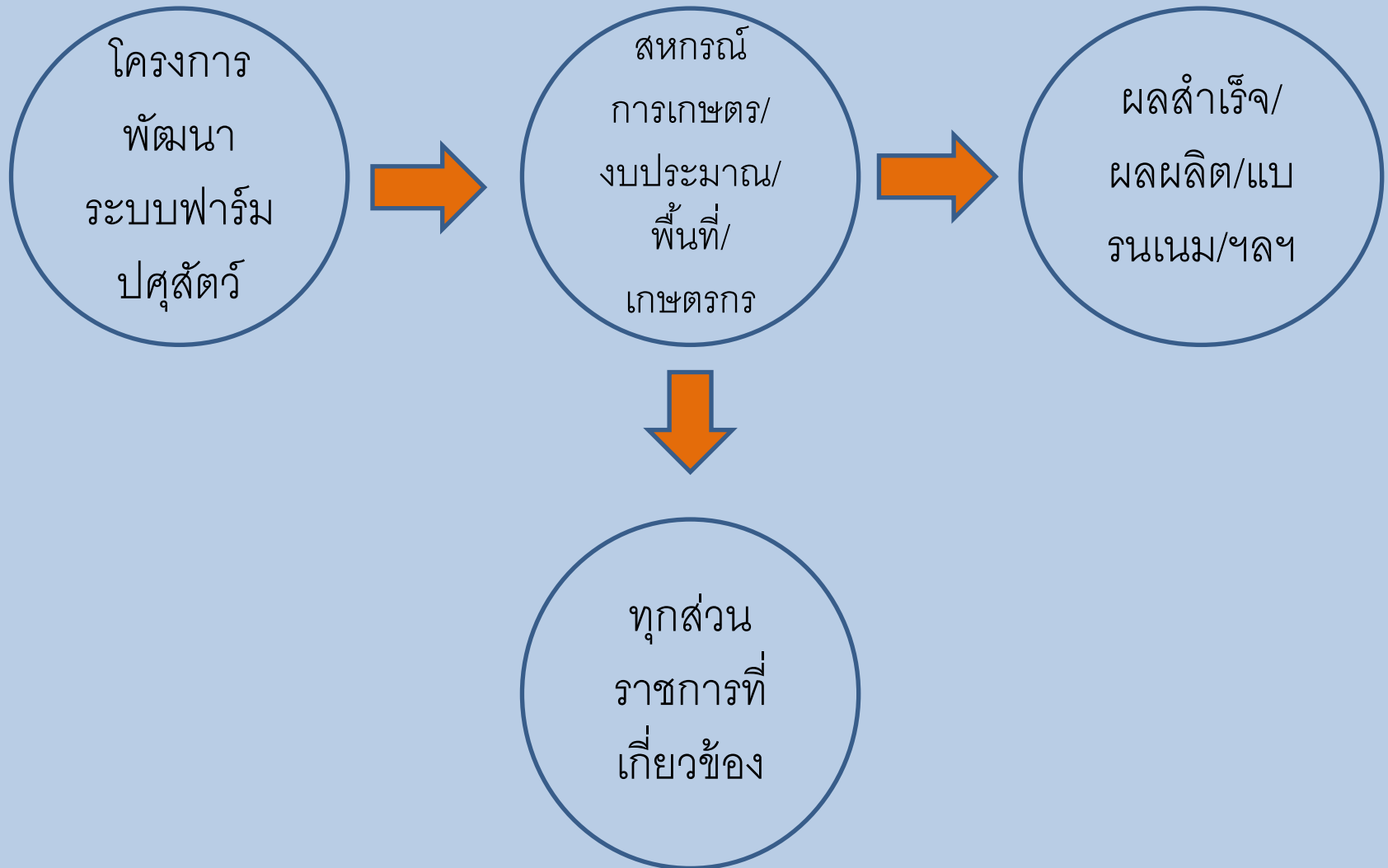
- ลดต้นทุน
- เพิ่ม “คุณภาพ” (**Certified**)
- เชื่อมโยงตลาด

แปลงใหญ่ช่วยได้

แนวคิดใหม่

- สร้าง สำนักพัฒนาระบบฟาร์มปศุสัตว์
 - สำนักเรขาคณิต/ยุทธศาสตร์/ประชาสัมพันธ์
 - กองจัดการแผนการผลิตฟาร์มปศุสัตว์ บำรุงพันธุ์ อาหารสัตว์
 - กองจัดการระบบการตลาดและส่งออก
 - กองจัดการแปรรูปผลผลิตปศุสัตว์/สร้างแบรนด์นม
 - กองกิจการโรงพยาบาลสัตว์ประจำอำเภอ

การขับเคลื่อนให้ประสพผลสำเร็จ

ปัญหาโลกแตก

- นโยบายจับต้องไม่ได้
- ระบบราชการทำงานไม่ประสานกัน
- มีอัตรากำลังขึ้นในทุกระดับ
- เกษตรกรต้องเพิ่มความรู้
- การรวมกลุ่มของเกษตรกรขาดเสถียรภาพ

วิธีแก้ไข

- ต้องตั้งวงคุย (FOGUC GROUP)

ขอบคุณครับ นิธิศ จิตนิยม